

Comunicació i Estudis de Gènere

Codi: 103101
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501933 Periodisme	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Juana Gallego Ayala
Correu electrònic: Joana.Gallego@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: Sí

Altres indicacions sobre les llengües

Ús indiferent de català i castellà tant per part de la professora com de l'alumnat

Prerequisits

No hi ha requisits específics, tot i que l'alumnat que triï aquesta assignatura ha d'estar interessat per les desigualtats per raó de gènere i les possibilitats de canvi social. Tota l'assignatura parteix, naturalment, des de la perspectiva de gènere.

Objectius

Els objectius d'aquesta assignatura son:

Obrir un espai de reflexió general sobre el dimorfisme biològic i cultural (sistema sexe/gènere) i les implicacions que per a les persones té aquesta dicotomia sexual. Els processos de socialització i les diferents instàncies que participen en el mateix i que ens transformaran en subjectes dotats d'un gènere determinat: família, escola, església, institucions culturals, polítiques i socials, i Mitjans de comunicació.

L'objectiu específic és reflexionar sobre la importància que els mitjans de comunicació tenen a l'hora de produir, reproduir i perpetuar (o canviar) els rols de gènere. Els mitjans són importants instruments de socialització, creadors i reproductors de l'imaginari col·lectiu, però també de les bases cognitives de la societat. Reflexionar sobre la importància cabdal que adquireixen els continguts que es vehiculen i sobre la repercussió que tenen en l'adquisició de les identitats humanes.

En aquesta assignatura es reflexionarà sobre com els mitjans de comunicació s'han convertit en el gran fòrum estratègic on es discuteixen les qüestions i problemes socials més importants, i sobre la transcendència i importància que per a conformar les identitats de gènere tenen els continguts vehiculats a través dels mitjans de comunicació.

Aquesta assignatura tractarà des d'una perspectiva de gènere els continguts de la premsa diària en paper i digitals, els informatius radiofònics i televisius, els programes d'entreteniment de ràdio i de televisió, la publicitat, les sèries de televisió, els videoclip, el cinema i internet i les xarxes socials com a nova eina d'acció social.

Competències

- Aplicar el mètode científic adequadament, plantejar hipòtesis relatives a la comunicació periodística, validar i verificar les idees i els conceptes, i ressenyar correctament les fonts.
- Aplicar el pensament científic amb rigor.
- Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
- Diferenciar les principals teories de la disciplina, els seus camps, les elaboracions conceptuals, els marcs i els enfocaments teòrics que fonamenten el coneixement de la disciplina i els seus diferents àmbits i subàrees, i adquirir un coneixement sistemàtic de l'estructura dels mitjans de comunicació.
- Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar de manera transversal els mètodes científics en l'anàlisi de la relació entre canvi tecnològic, el canvi social i accessibilitat als mitjans.
2. Aplicar el pensament científic amb rigor.
3. Demostrar consciència ètica i empatia amb l'entorn.
4. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en català i castellà com en una tercera llengua.
5. Divulgar els coneixements i les innovacions de l'àrea.
6. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
7. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
8. Valorar els impactes socials de la mediació tecnològica en la comunicació contemporània.

Continguts

Continguts:

Tema 1. El sistema sexe/gènere i la importància dels mitjans en la creació, reproducció o conformació de les identitats de gènere: el procés de socialització mitjançant la família, l'escola, les institucions socials, polítiques i culturals. La producció del coneixement des d'una perspectiva androcèntrica. Arquetipus, mites i estereotips

Tema 2. Els mitjans de comunicació com a nou fòrum estratègic de producció de sentit. La importància dels mitjans en la reproducció dels rols de gènere. La situació de la llibertat d'expressió al món.

Tema 3. Producció informativa i transmissió de estereotips de gènere. Els agents productors de la informació i la cultura professional periodística. Mecanisme que operen en la reproducció d'estereotips de gènere. Context internacional i Nacional. Els estudis més rellevants nacionals i internacionals. El sostre de vidre i el terra enganxós.

Tema 4. Representació i gènere: Tractament asimètric d'homes i dones en la informació i en altres productes comunicatius. El cas específic de l'esport femení. Invisibilitat d'altres identitats de gènere.

Tema 5. La violència contra les dones. Diferents tipus de violències. La violència de gènere. El tractament de la violència en els mitjans de comunicació. Com abordar les violències sexuals en els mitjans de comunicació. El marc legal internacional, espanyol i català. Violència contra altres col·lectius vulnerables.

Tema 6. Què és la perspectiva de gènere i com s'aplica a la informació. Diferents formes d'abordarla. Proposta per a eliminar el tractament estereotipat en la informació i en els programes d'entreteniment.

Tema 7. La publicitat: discurs eufòric. Models masculins i femenins recurrents en la publicitat. Recorregut històric pels models proposats des dels inicis d'aquesta activitat. La publicitat exterior. Impacte del discurs publicitari en la societat. La llei de Publicitat.

Tema 8. Les sèries de televisió, l'arribada de les noves sèries de qualitat i els canvis en els hàbits de consum de productes audiovisuals. Els nous rols de gènere. Diferències en la representació dels gèneres en els programes televisius. Altres formats audiovisuals: videoclips i webseries, etc. Els programes d'entreteniment i els rols de gènere. Altres formats.

Tema 9. El cinema i la transmissió de rols de gènere masculins i femenins. Figures i motius recurrents en els discursos cinematogràfics. La violència contra les dones en el cinema.

Tema 10. Usos creatius i alternatius dels mitjans de comunicació. Recursos i possibilitats al nostre abast. Tendències de futur en la comunicació, la informació i en la publicitat.

Metodologia

La metodologia del curs serà la següent:

a) Durant les classes teòriques (2 hores) s'explicarà un tema. S'encarregarà una tasca a cercar durant la setmana que servirà per a la discussió en l'hora de la pràctica de la classe següent.

b) En la classe posterior a la part teòrica (1 hora) caldrà analitzar i comentar la tasca prèviament encarregada en la classe anterior. Durant aquesta hora i segons les possibilitats temporals, l'alumnat exposarà el resultat de la tasca encarregada, ja sigui mitjançant un comentari escrit u oral, segons la naturalesa de la pràctica. Les pràctiques s'han de comentar a classe i no es poden lliurar dies o setmanes després de realitzada la pràctica a classe. S'han de tenir com a mínim el 80% de les pràctiques fetes per poder ser avaluat per curs.

La professora pot proposar algun altre tipus de pràctica individual o col·lectiva, segons les necessitats del programa, ja siguin lectures obligatòries, recensions de llibres, etc.

Qualsevol altre sistema de seguir el curs caldrà consultar-lo amb la professora i només es permetrà si hi ha raons justificades.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposició en les classes pràctiques dels textos i treballs proposats en la sessió teòrica.	20	0,8	3, 4, 7
Tipus: Supervisades			
Elaboració textos argumentatius sobre els diferents aspectes abordats en el programa.	50	2	2, 3, 6
Tipus: Autònomes			
Elaboració de textos analítics sobre els diferents aspectes abordats en el programa.	80	3,2	2, 4, 5

Avaluació

1. Avaluació. L'Avaluació serà continuada i constarà dels següents tipus d'activitats:

a) Elaboració de textos analítics sobre els temes abordats en el temari (45% de la nota final). Es calcula que es podran fer de 4 a 6 llarg del quadrimestre.

b) Elaboració individual de textos argumentatius sobre els diversos aspectes abordats en el temari (35% de la nota final). Es calcula que es podran fer de 2 a 4 textos argumentatius durant el quadrimestre.

c) Exposició oral dels textos analítics durant les sessions pràctiques (20% de la nota final). Caldrà haver exposat oralment al menys el 50% de les pràctiques realitzades.

L'assistència i la participació a classe també serà considerada a l'avaluació final (Cal assistir almenys al 75% de les sessions).

2. Calendari de les activitats d'avaluació:

Les pràctiques s'han de lliurar setmanalment, i s'han d'exposar durant les dues setmanes següents i consecutives. No es poden lliurar dies o setmanes després d'haver estat realitzades.

3. Sistema de recuperació i reavaluació:

Si l'alumnat no ha fet el mínim de pràctiques possibles estipulades (80% del total de pràctiques possibles) o ha suspès algunes d'elles, disposarà de 3 setmanes per elaborar les pràctiques no fetes o reelaborar les que tingui suspeses i que siguin imprescindibles per superar la matèria.

Si ha obtingut menys de 3,5 punts i no ha pogut seguir l'avaluació continuada, a més d'elaborar les pràctiques no fetes haurà de fer un examen final sobre els punts establerts en el programa.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Elaboració de diferents textos analítics (individual o en grup) d'unes 500 paraules sobre els diferents aspectes abordats a les classes teòriques	45	0	0	2, 4, 5, 6, 8
Elaboració individual de diferents textos argumentatius (d'unes 500 paraules) sobre els temes abordats en el temari.	35	0	0	1, 2, 3, 7
Exposició oral (individual o en grup) en el seminari pràctic dels treballs encarregats en les sessions teòriques	20	0	0	3, 4, 7

Bibliografia

A) BIBLIOGRAFÍA BÁSICA

BERNAL-TRIVIÑO, Ana, *Hacia una comunicación feminista. Como informar e informarse sobre violencia machista*, Barcelona, UOC (2019)

BERNARDEZ, Asunción, *Mujeres en Medio(s). Propuesta para analizar la comunicación masiva con perspectiva de género*, Madrid, Fundamentos, (2015)

BYERLY, Carolyn, (ed.) *The International Handbook of Women and Journalism*, Palgrave-MacMillan, Washington, (USA) (2013)

CAC/ICD, *Gènere i mitjans de comunicació. Eines per visibilitzar les aportacions de les dones*, CAC, ICD, Col·legi de Periodistes de Catalunya, Barcelona (2011).

EUROPEAN COMMISSION, "Breaking gender stereotypes in the media" Advisory Committee on Equal Opportunities for Women and Men, (2010).

GALLEGO AYALA, Juana, "Retos académicos y profesionales para una comunicación con perspectiva de género", en *Comunicación y Género*, Madrid, Ameco (2018).

GALLEGO, Juana y LUENGO, María, *Periodismo social*. Madrid, Síntesis (2014)

GALLEGO, Juana, *De reinas a ciudadanas. Medios de comunicación, ¿motor o rémora para la igualdad?* Barcelona, Aresta (2013)

GALLEGO, Juana *Eva devuelve la costilla. El nuevo estado de conciencia de las mujeres*, Icaria, Barcelona (2010)

GALLEGO, Juana (directora): *La prensa por dentro. Producción informativa y transmisión de estereotipos de género*, Barcelona, Los Libros de la Frontera, 2002.

GALLEGO, Juana: *Mujeres de papel. De ¡Hola! A Vogue, la prensa femenina en la actualidad*. Icaria, Barcelona (1990)

GAMEZ, M. José y MASEDA, Rebeca, *Gender Violence in Spanish Culture. From Vulnerability to Accountability*, Peter Lang, New York. (2018)

IJF, *Getting the Balance. Gender Equality in Journalism*, International Journalists Federation, Brussels (2009)

IWMF, *Global Report on Status of Women in the News Media*, International Women Media Foundation, Washington, (2010) www.iwmf.org

ROSS, Karen, y PADOVANI, Claudia, *Gender Equality and the Media. A Challenge for Europe*, Routledge, New York, 2017

UNESCO, *Indicadores de género para medios de comunicación*, París, (2014)

WACC, *Who makes the News*, www.whomakesthenews.org 2005, 2010

B) BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

BUTLER, Judit, *El género en disputa. El feminismo y la subversión de la identidad*. Barcelona, Paidós (2007).

GALLAGHER, Margaret et al.: *Screening Gender* (Guía de buenas prácticas sobre género en televisión), Bruselas, Comunidad Europea (2001).

GALLEGO, Juana: *Putas de película. Cien años de prostitución en el cine*, Barcelona, Luces de Gálibo (2012)

GALLEGO, Juana: "Cine y prostitución: Una lectura del sexo de pago en la ficción cinematográfica". *Quaderns del CAC*, número 35, diciembre, pp- 63-71, (2010) (versió en català i anglès)

<http://www.cac.cat/web/recerca/quaderns/hemeroteca/detall.jsp?NDg%3D&MQ%3D%3D&Jyc%3D&MzY%3D>

JORGE, Ana *Mujeres en los medios, mujeres de los medios*, Barcelona, icaria, 2004.

LLEDÒ, Eulàlia: *Como tratar bien los malos tratos en los medios de comunicación*, Sevilla, Instituto de la Mujer de Andalucía, 1999.

LLEDÓ, Eulàlia, *Cambio lingüístico y prensa*. Barcelona:Laertes, (2013).

GILL, Rosalind *Gender and the Media*, Polity Press, Cambridge (2007)

LOPEZ, Pilar (200) *Manual de información en género*, IORTV, Madrid.

MENÉNDEZ, Isabel. (2003) *El cuarto poder, ¿un poder de mujeres?* Oviedo, Milenta. (prólogo de Amelia Valcárcel).

UNIÓ DE PERIODISTES VALENCIANS, *Noticias con lazo blanco. Manual para periodistas sobre la violencia doméstica*, Generalitat Valenciana, Conselleria de Benestar Social, 2002.

VV.AA. (2003) *Arrinconando estereotipos en los medios de comunicación y publicidad*. Madrid, Comunidad de Madrid/Comisión Europea.

VV.AA. (2002) *Mujeres, hombres y medios de comunicación*, (4 Vols). Valladolid, Lex Nova. Junta de Castilla y León